

Број: 1-03-349-79/21-8

Датум: 23.05.2022.

Београд

На основу чл. 8. став 1. тачка 2), 17, 22, 60, 62. ст. 1-3. и 63. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење), чл. 12. став 1. тачка 2), 21. и 28. Статута Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, бр. 125/14 и 30/16), Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, број 78/18), Извештаја о анализи veleпродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи јул - септембар 2021. године, који је Управни одбор Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге дана 24.12.2021. године усвојио закључком број: 1-К-021-71/21-2 (објављен на интернет страници Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге www.ratel.rs), у поступку анализе veleпродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи и одређивања оператора са значајном тржишном снагом, као и одређивања обавеза операторима са значајном тржишном снагом,

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге доноси

РЕШЕЊЕ

- I. Предузеће за телекомуникације Телеком Србија акционарско друштво, Београд, Таковска 2, Београд, YETTEL d.o.o. Beograd, Омладинских бригада 90, Београд – Нови Београд (раније: TELENOR d.o.o.), A1 Srbija d.o.o. Beograd, Милутина Миланковића 1ж, Београд – Нови Београд, MUNDIO MOBILE d.o.o. Beograd, Ресавска 23, Београд и GLOBALTEL d.o.o. Beograd, Макензијева 24, Београд, одређују се за операторе са значајном тржишном снагом на **велепродајном тржишту терминације позива у мобилној мрежи.****
- II.** Операторима из става I. диспозитива овог решења одређују се следеће обавезе:
  - 1) објављивања одређених података (у форми стандардне понуде);
  - 2) недискриминаторног поступања;
  - 3) омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава;
  - 4) контроле цена и примене трошковног рачуноводства.
- III.** Оператори из става I. диспозитива овог решења дужни су да обавезу објављивања одређених података (у форми стандардне понуде), у складу са одредбама члана 64. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 – др. закон), а која се посебно односи на рачуноводствене податке, техничке спецификације, карактеристике мреже, услове понуде и коришћења

(укључујући ограничења), рокове важења понуде и цене, извршавају на следећи начин:

- 1) да објаве Стандардну понуду за услугу терминације позива у мобилној мрежи (међуповезивање);
- 2) да Стандардна понуда за услугу терминације позива у мобилној мрежи (међуповезивање) буде детаљно рашчлањена у складу са потребама тржишта и да садржи врсту услуге, одговарајуће рокове, услове и цене услуга;
- 3) да Регулаторној агенцији за електронске комуникације и поштанске услуге, у односу на пружање релевантне услуге, достављају полугодишње извештаје који ће обухватити све релевантне показатеље ефикасности (KPI – *Key Performance Indicators*) и то:
  - просечно време за успостављање вода за међуповезивање;
  - просечно време отклањања квара на воду за међуповезивање;
  - податке који се односе на пружање услуге заједничког коришћења простора (колокације);
- 4) да обезбеде да минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда буде у складу са општим актом Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, који ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда.

IV. Оператори из става I. диспозитива овог решења дужни су да обавезу недискриминаторног поступања, сагласно одредбама члана 65. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), извршавају тако да другим операторима пружају услуге под једнаким условима и са истим квалитетом као што чине за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера, те су у обавези да:

- 1) обезбеде једнаке услове (пре свега у погледу цена, рокова и информација) при истим околностима за све операторе кориснике који пружају исте услуге;
- 2) пружају услуге и податке операторима корисницима под истим условима и уз исти квалитет услуге који обезбеђују за сопствене потребе, потребе повезаних лица или партнера;
- 3) достављају Регулаторној агенцији за електронске комуникације и поштанске услуге уговоре закључене на основу Стандардне понуде за услугу терминације позива у мобилној мрежи (међуповезивање) у року од 15 дана од дана потписивања истих.

V. Оператори из става I. диспозитива овог решења дужни су да обавезу омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, сагласно одредби члана 67. став 3. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), извршавају тако да:

- 1) омогуће другом оператору приступ одређеним елементима мреже и припадајућим средствима, укључујући приступ пасивним мрежним елементима који су везани за пружање veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 2) преговарају у доброј вери са оператором који захтева приступ за услуге међуповезивања, и да у одговарајућем року одговоре на сваки разумни захтев за приступ оператору који захтева veleпродајну услугу терминације позива;
- 3) не укидају већ одобрени приступ елементима мреже и припадајућој инфраструктури;
- 4) пруже одређене услуге другим операторима под veleпродајним условима;
- 5) омогуће слободан приступ техничким интерфејсима или другим кључним технологијама неопходним за пружање veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 6) омогуће колокацију, односно други облик заједничког коришћења припадајућих средстава неопходних за пружање veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 7) пруже услуге потребне за обезбеђивање интероперабилних услуга за повезивање крајњих корисника, укључујући и услуге интелигентних мрежа;
- 8) омогуће приступ системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација;
- 9) обезбеде међуповезивање мрежа и припадајућих средстава неопходних за пружање veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 10) обезбеде приступ повезаним услугама, попут услуга базираних на подацима о идентитету, локацији и доступности корисника.

VI. Оператори из става I. диспозитива овог решења дужни су да обавезу контроле цена и примене трошковног рачуноводства, сагласно одредбама члана 68. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон), извршавају у складу са општим актом Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, којим се уређује примена трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавање од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација, на начин којим се обезбеђује ефикасност, одржива конкуренција и добробит потрошача. Обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства се односи само на veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи који потичу из националних мрежа. Цене терминације позива у мобилној мрежи које потичу из међународних мрежа се слободно формирају, а оператори из става I. диспозитива овог решења су у обавези да ове цене прикажу у својим стандардним понудама.

VII. Оператори из става I. диспозитива овог решења су у обавези да, у року од 60 дана од дана пријема захтева Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, сачине и објаве нову Стандардну понуду за услугу терминације позива у

мобилној мрежи (међуповезивање) у складу са општим актом Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, који ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда.

VIII. Ово решење је коначно.

Образложење

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Агенција) је, по службеној дужности, сагласно одредбама чл. 59. став 2. и 60. став 1. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18 - др. закон, у даљем тексту: Закон), извршила анализу veleпродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи, уз примену Препоруке Комисије од 9. октобра 2014. године о релевантним тржиштима производа и услуга у области електронских комуникација подложних претходној (*ex ante*) регулацији 2014/710/EУ (у даљем тексту: Препорука Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/EУ), ради утврђивања релевантности тржишта у смислу претходне регулације, односно да ли на посматраном тржишту постоји делотворна конкуренција или један или више оператора са значајном тржишном снагом (у даљем тексту: оператор са ЗТС), у циљу хармонизације са регулативом Европске уније и о томе сачинила Извештај о анализи veleпродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи, јул - септембар 2021. године (у даљем тексту: Извештај о анализи тржишта), који је Управни одбор Агенције усвојио дана 24.12.2021. године закључком број: 1-К-021-71/21-2 (објављен на интернет страници Агенције www.ratel.rs), и у коме је садржана чињенична грађа за доношење решења у овој управној ствари.

У поступку који је претходио усвајању Извештаја о анализи тржишта од стране Управног одбора Агенције, а у складу са одредбама чл. 34-36. Закона, Агенција је у периоду од 12.10.2021. године до 11.11.2021. године, спровела поступак јавних консултација ради прибављања мишљења стручне и шире јавности на Нацрт извештаја о анализи veleпродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи (у даљем тексту: Нацрт извештаја). Агенција је након тога, извршила анализу пристиглих мишљења, коментара и предлога на наведени акт и уважила основане коментаре и предлоге.

Одлуком о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, број 78/18), која је ступила на снагу 27.10.2018. године, veleпродајно тржиште терминације позива у мобилној мрежи одређено је за релевантно тржиште подложно претходној регулацији.

То значи да је укупност оперативних активности предузетих сагласно наведеним одредбама Закона, ради утврђивања чињеничног стања које представља подлогу за доношење решења и у коме су садржане одлучне чињенице, ближе приказана у Извештају о анализи тржишта, те исти садржи све правно релевантне чињенице и околности, у складу са начелом истине и слободне оцене доказа у управном поступку, сагласно члану 10. Закона о

општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење, у даљем тексту: ЗУП). Као такав, Извештај о анализи тржишта, у складу са одредбом члана 102. ЗУП-а, којом је уређен начин утврђивања чињеница и околности од значаја за поступање у управној ствари, односно чињенице изнете у њему, представљају основ за примену одредби чл. 62. и 63. Закона, тј. основ су за доношење овог решења, којим су одређени оператори са ЗТС на релевантном тржишту, одређене им регулаторне обавезе, као и начин њиховог извршавања.

Агенција је приликом анализе veleпродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи, сагласно одредби члана 60. Закона, водила рачуна о примени Препоруке Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/ЕУ, као и Смерницама о анализи тржишта и процени значајне тржишне снаге на основу регулаторног оквира ЕУ за електронске комуникационе мреже и услуге 2018/С 159/01.

Период на који се анализа veleпродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи односи обухвата податке добијене од оператора за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину.

У поступку анализе предметног тржишта, Агенција је, сагласно одредбама чл. 60. став 2. и 62. став 3. Закона, сарађивала са Комисијом за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија), као органом надлежним за заштиту конкуренције. Комисија је дана 8.11.2021. године доставила Агенцији мишљење на Нацрт извештаја број: 9/0-02-709/2021-2 од 5.11.2021. године. У наведеном мишљењу Комисија је изнела став да је Нацрт извештаја неопходно допунити одговарајућим показатељима у вези са кретањем саобраћаја оствареног по основу неуправљивих позива коришћењем ОТТ апликација и употпунити пројекцијом и закључцима везаним за будући развој тих услуга, као потенцијалног супститута, поводом кога је Агенција извршила измене и допуне наведеног акта. Такође, Комисија је навела да је Нацрт извештаја потребно допунити и показатељима за виртуелне мобилне операторе који се односе на међусобни долазни саобраћај, као и истицањем потребе за уважавањем појединачне тржишне снаге и реципроцитетом мера. Имајући у виду специфичност тржишта терминације позива, која се огледа у томе да сваки оператор има 100% тржишног учешћа у својој мрежи, односно на релевантном тржишту, Агенција је сматрала оправданим увођење истих регулаторних обавеза свим операторима. Виртуелни мобилни оператори који су регистровани за обављање делатности у Републици Србији припадају категорији потпуних виртуелних мобилних оператора, те су самим тим у могућности да управљају елементима језгра мреже и под његовом контролом су системи за бригу о корисницима, обрачун и наплату, администрацију и техничку подршку. Такође, ова група виртуелних оператора је у могућности да преговара о међуповезивању са другим операторима независно од оператора чију радио мрежу изнајмљује, што је Агенција сматрала додатним разлогом за увођење истих регулаторних обавеза. Комисија је напоменула и да задржава право да у конкретним поступцима које води у оквиру својих надлежности, у складу са прописима којима се уређује заштита конкуренције, изведе и евентуално другачије закључке у односу на наведене у предметној анализи, нарочито у погледу утврђивања релевантног тржишта, било у

производној, било у географској димензији, при чему је могуће да се конкретна дефиниција не подудара у свему са дефиницијом усвојеном за потребе анализе.

Одређивање оператора са ЗТС експлицитно је уређено одредбама члана 62. Закона.

Обавезе оператора са ЗТС, које се решењем одређују операторима са ЗТС прописане су одредбом члана 63. Закона.

Велепродајно тржиште терминације позива у мобилној мрежи је у поступку анализе дефинисано у производној и географској димензији, анализирани су критеријуми за утврђивање појединачне значајне тржишне снаге, а по окончању тог поступка за операторе са ЗТС одређени су: Предузеће за телекомуникације Телеком Србија акционарско друштво, Београд, Таковска 2, Београд (у даљем тексту: Телеком Србија а.д.), YETTEL d.o.o. Beograd, (раније: TELENOR d.o.o.), Омладинских бригада 90, Београд – Нови Београд (у даљем тексту: YETTEL d.o.o.), A1 Srbija d.o.o. Beograd, Милутина Миланковића 1ж, Београд – Нови Београд (у даљем тексту: A1 Srbija d.o.o.), MUNDIO MOBILE d.o.o. Beograd, Ресавска 23, Београд (у даљем тексту: MUNDIO MOBILE d.o.o.) и GLOBALTEL d.o.o. Beograd, Макензијева 24, Београд (у даљем тексту: GLOBALTEL d.o.o.).

Агенција је ставом II. диспозитива овог решења, операторима са ЗТС одредила обавезе на основу постојећег стања тржишне конкуренције и идентификованих потенцијалних препрека у развоју тржишне конкуренције, са којима се суочавају оператори на велепродајном тржишту терминације позива у мобилној мрежи.

Агенција је закључила да у производној димензији, предметно тржиште обухвата велепродајну услугу терминације позива у мобилној мрежи, која подразумева прослеђивање позива који потичу из мреже оператора корисника, од одговарајуће приступне тачке на коју је спојена мрежа оператора корисника, према нумерацији оператора пружаоца услуге терминације, који може бити мобилни оператор или виртуелни мобилни оператор. Велепродајна услуга терминације позива у мобилној мрежи се, у складу са принципима технолошке неутралности, посматра као јединствена, односно као независна од начина реализације мобилне мреже у коју позив терминира (2G, 3G-UMTS, 4G-LTE).

У складу са Експланаторним меморандумом приложеним Препоруци Комисије о релевантним тржиштима 2014/710/EУ, као и Директивом 2002/21/EЗ Европског парламента и Савета о заједничком регулаторном оквиру за електронске комуникационе мреже и услуге, велепродајно тржиште терминације позива у мобилној мрежи подразумева терминацију свих позива, независно од тога из које мреже потичу (из фиксних мрежа националних оператора, из мобилних мрежа националних оператора или из фиксних или мобилних мрежа у иностранству).

Географска димензија велепродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи је територија Републике Србије.

На основу критеријума за утврђивање појединачне значајне тржишне снаге који су дефинисани одредбом члана 61. став 2. Закона, и то: величина оператора и његових

конкурената, посебно у погледу броја корисника и прихода на релевантном тржишту, контрола над инфраструктуром чији се обим не може лако реплицирати, технолошка предност оператора која му омогућава надмоћан положај на тржишту, недостатак или низак ниво преговарачке моћи купаца, лак или повлашћен приступ тржиштима капитала, односно финансијским ресурсима, степен диверсификације производа или услуга (нпр. повезани производи или услуге), економија обима, економија опсега, степен вертикалне интеграције, високи степен развоја дистрибутивне и продајне мреже, недостатак потенцијалне конкуренције и постојање препрека за ширење, Агенција је утврдила да на посматраном тржишту не постоји ефикасна конкуренција, односно да оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. поседују појединачну значајну тржишну снагу на том тржишту.

Анализом наведених критеријума за утврђивање појединачне значајне тржишне снаге Агенција је закључила да на предметном тржишту не постоји конкуренција и да сваки од претходно наведених оператора има 100% тржишног учешћа у сопственој мрежи.

Имајући у виду наведено, као и одредбу члана 62. став 1. Закона, којом је прописано да када Агенција, на основу претходно спроведене анализе тржишта, утврди непостојање делотворне конкуренције на релевантном тржишту (као и на уско повезаном тржишту), решењем одређује оператора који, појединачно или заједно са другим операторима, на том тржишту има значајну тржишну снагу, одлучено је као у ставу I. диспозитива овог решења.

Такође, одредбом члана 62. став 2. Закона, прописано је да решењем из става 1. овог члана, Агенција одређује оператору са ЗТС најмање једну обавезу из члана 63. овог закона, водећи рачуна о врсти и природи утврђених недостатака на тржишту, претходним улагањима, подстицању даљих улагања и могућности за повраћај улагања по разумној стопи с обзиром на повезане ризике.

Уз уважавање постојећих и потенцијалних препрека у развоју тржишне конкуренције, Агенција је операторима Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као операторима са ЗТС на veleпродајном тржишту терминације позива у мобилној мрежи, одредила следеће обавезе из члана 63. Закона: објављивања одређених података у форми стандардне понуде, недискриминаторног поступања, омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава, као и контроле цена и примене трошковног рачуноводства, те је одлучено као у ставу II. диспозитива овог решења.

Обавезе се уводе са циљем да се на најбољи начин отклоне потенцијалне препреке развоју конкуренције, омогући развој релевантног тржишта и конкуренције и заштите интереси крајњих корисника.

Приликом одређивања обавеза операторима са ЗТС, Агенција је водила рачуна о врсти и природи утврђених недостатака на тржишту, претходним улагањима, подстицању даљих улагања и могућности повраћаја улагања по разумној стопи с обзиром на повезане ризике.

Оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Србија d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. су дужни да обавезе утврђене ставом II. диспозитива овог решења, које су појединачно уређене одредбама чл. 64, 65, 67. и 68. Закона, извршавају на начин утврђен ст. III. до VI. диспозитива овог решења, како следи:

1. Обавеза објављивања одређених података (у форми стандардне понуде)

У складу са одредбама члана 64. Закона, Агенција одређује операторима Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Србија d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као операторима са ЗТС, обавезу објављивања одређених података (у форми стандардне понуде), која се посебно односи на:

- рачуноводствене податке,
- техничке спецификације,
- карактеристике мреже,
- услове понуде и коришћења (укључујући ограничења),
- рокове важења понуде, и
- цене.

Агенција констатује да је операторима Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Србија d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као операторима са ЗТС на релевантном тржишту, оправдано одредити обавезу објављивања одређених података за велепродајну услугу терминације позива у мобилној мрежи, у облику Стандардне понуде за услугу терминације позива у мобилној мрежи (међуповезивање)-(у даљем тексту: Стандардна понуда), посебно имајући у виду да се операторима уводи и обавеза недискриминаторног поступања.

Стандардна понуда мора да буде јасно дефинисана и у довољној мери рашчлањена на појединачне компоненте како би оператор корисник велепродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи, могао да користи и плаћа само за оне компоненте које су му потребне ради пружања услуге терминације позива у овој мрежи својим корисницима.

Стандардна понуда оператора Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Србија d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. обавезно треба да садржи следеће елементе:

- 1) опис услуга које су предмет Стандардне понуде, примену и важење Стандардне понуде, услове и начин наручивања услуге, поступак преговарања, одредбе од посебног значаја (нпр. поверљивост информација, пословна тајна, заштита интелектуалне својине), и сл.;
- 2) цене, начин и услове одржавања услуге, као и ниво услуге која се пружа – *SLA (Service Level Agreements)*;
- 3) податке о мрежи и осталој инфраструктури који су неопходни за међуповезивање ради пружања велепродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи, податке о интерфејсима, сигнализационим и осталим протоколима, синхронизацији, као и о

- свим осталим техничким условима који су неопходни за међуповезивање ради пружања велепродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 4) цене међуповезивања, као и начин наручивања и преговарања око међуповезивања;
  - 5) тачке и начин међуповезивања, и услове за водове преко којих ће се извршити повезивање - интерконекционе тачке и интерконекциони линкови неопходни за пружање велепродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
  - 6) начине обрачуна плаћања и наплате и инструменте осигурања;
  - 7) квалитет услуге;
  - 8) одговорност обе стране, разграничење међусобних одговорности и начин накнаде штете;
  - 9) поверљивост информација, пословне тајне и начин решавања спорова.

Поред обавезе објављивања Стандардне понуде, оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. су у обавези да Агенцији, у односу на пружање релевантне услуге, достављају полугодишње извештаје са следећим индикаторима ефикасности (*Key Performance Indicators - KPI*):

- просечно време за успостављање вода за међуповезивање;
- просечно време отклањања квара на воду за међуповезивање;
- податке који се односе на пружање услуге заједничког коришћења простора (колокације).

Агенција констатује да је оправдано одредити операторима Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. обавезу да објављују одређене податке (у форми стандардне понуде), јер се тиме осигурава да они као оператори са ЗТС на релевантном велепродајном тржишту нуде услуге другим операторима под једнаким условима и са истим квалитетом као што то чине за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера.

Обавеза наведених оператора са ЗТС да објављују одређене податке (у форми стандардне понуде), омогућава операторима корисницима велепродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи да, на основу транспарентно објављених услова оператора са ЗТС, дођу до закључка да ли су дискриминисани ценама, условима и роковима.

Обавеза објављивања одређених података (у форми стандардне понуде) чини још ефикаснијим остале обавезе које имају оператори са ЗТС на релевантном тржишту, а то се нарочито односи на обавезу недискриминаторног поступања и обавезу омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава.

Без обавезе објављивања одређених података, Агенција не би на одговарајући начин могла да прати да ли оператори са ЗТС на релевантном тржишту спроводе обавезу недискриминаторног поступања. Обавеза објављивања одређених података је додатна обавеза усмерена на уклањање препрека за развој конкуренције, које су везане за дискриминацију на ценовној и неценовној основи, имајући у виду да је све облике

дискриминаторног поступања могуће утврдити само онда када су транспарентно објављени услови под којима оператори са ЗТС нуде услуге на релевантном veleпродајном тржишту.

Примена обавезе објављивања одређених података има за циљ да укаже и допринесе решавању антиконкурентских активности и препрека за развој конкуренције, које се односе на праксу унакрсног субвенционисања, дискриминацију на ценовној основи и праксу препознату као ценовно истискивање маргине профита (*margin squeeze*).

Агенција констатује да обавеза објављивања одређених података (у форми стандардне понуде) не представља додатно оптерећење за операторе Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., а истовремено операторима корисницима пружа транспарентан увид у услове пружања veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи и тиме доприноси обезбеђивању конкуренције на релевантном тржишту.

2. Обавеза недискриминаторног поступања

Обавеза недискриминаторног поступања, сагласно одредби члана 65. став 1. Закона, односи се на једнако поступање оператора са ЗТС приликом пружања услуга међуповезивања и приступа у упоредивим околностима.

У складу са одредбом члана 65. став 2. Закона, оператор са ЗТС је дужан да другим операторима пружа услуге под једнаким условима и истог квалитета као што то чини за сопствене потребе, односно за потребе повезаних лица или партнера.

Агенција одређује операторима Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као операторима са ЗТС на veleпродајном тржишту терминације позива у мобилној мрежи, обавезу недискриминаторног поступања, којом се обавезују да:

- обезбеде једнаке услове (пре свега у погледу цена, рокова и информација) при истим околностима за све операторе кориснике који пружају исте услуге;
- пружају услуге и податке операторима корисницима под истим условима и истог квалитета услуге који обезбеђују за сопствене потребе, потребе повезаних лица или партнера;
- достављају Агенцији уговоре закључене на основу Стандардне понуде у року од 15 дана од дана потписивања истих.

Оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. би, као оператори са ЗТС на релевантном тржишту, у одсуству регулације, могли да спроводе активности које се односе на пружање услуге терминације позива, које су дискриминаторне у погледу услова, цена, квалитета и представљају препреке за развој делотворне конкуренције.

У одсуству обавезе недискриминаторног поступања, Агенција констатује да би оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и

GLOBALTEL d.o.o., као оператори са ЗТС, могли да користите различите механизме дискриминације на ценовној и неценовној основи како би отежали (или чак учинили немогућим) конкурентним операторима улазак на тржиште и рад, те из тих разлога сматра да је оправдано одредити обавезе недискриминаторног поступања.

Такође, оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. би у одсуству ове регулаторне обавезе могли да обрачунавају услуге терминације позива операторима корисницима по вишим ценама у поређењу са ценама које нуде свом малопродајном делу (за сопствене потребе), чиме умањују профите и истискују конкуренцију (операторе кориснике), што је пракса препозната као ценовно истискивање маргине профита конкуренције.

Поред преношења значајне тржишне снаге на ценовним основама, оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. могу да примењују антиконкурентске тактике одуговлачења, ускраћивања информација, инсистирања на неоправданим захтевима и дискриминаторно коришћење информација. Ове активности доводе у неравноправан положај операторе кориснике, чиме се спречава делотворна конкуренција.

Оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као оператори са ЗТС на релевантном тржишту, су у обавези да доставе Агенцији уговоре закључене на основу Стандардне понуде у року од 15 дана од дана потписивања истих. Захваљујући овој обавези Агенција је у могућности да увидом у уговоре о међуповезивању са различитим операторима корисницима, као и њиховим упоређивањем утврди да ли оператори са ЗТС на релевантном тржишту поштују обавезу недискриминаторног поступања и да ли пружају услуге под једнаким условима и истог квалитета као што то чине за сопствене потребе. У случају изостанка ове обавезе Агенција не би могла да реагује на одговарајући начин.

Обавеза недискриминаторног поступања и обавеза објављивања одређених података (у форми стандардне понуде) се међусобно допуњују, на шта указује одредба члана 64. став 2. Закона. Према наведеној одредби, оператор са ЗТС коме је одређена обавеза недискриминаторног поступања дужан је да, на захтев Агенције, у року од 60 дана од дана пријема захтева, сачини и објави стандардну понуду за међуповезивање и приступ.

Агенција констатује да обавеза недискриминаторног поступања не представља додатно оптерећење за операторе Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као операторе са ЗТС на релевантном тржишту, с обзиром на то да не узрокује додатне трошкове и нове процедуре, док Агенцији пружа упоредив увид у понашање оператора са ЗТС према свом малопродајном делу и према операторима корисницима велепродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи.

3. Обавеза омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава

У складу са одредбама члана 67. Закона, у случају да се утврди да би ускраћивање приступа, неоправдано условљавање или слично ограничавање од стране оператора са ЗТС спречило развој конкуренције на малопродајном нивоу или угрозило интересе крајњих корисника, Агенција може оператору са ЗТС да одреди обавезу омогућавања приступа и коришћења елемената мреже и припадајућих средстава оператора са ЗТС, тако да се удовољи оправданим захтевима других оператора за приступ и коришћење одређених елемената мреже и припадајућих средстава.

Агенција констатује да би ускраћивање приступа, неоправдано условљавање или слично ограничавање од стране оператора са ЗТС који контролишу неопходну инфраструктуру, спречило развој конкуренције на малопродајном нивоу, што би на крају угрозило интересе крајњих корисника.

Поред тога, Агенција констатује да оператори са ЗТС могу да користе и остале механизме спречавања конкуренције на ценовној и неценовној основи како би отежали (или чак учинили немогућим) осталим операторима улазак на релевантно тржиште и рад на тржишту.

Из наведених разлога, Агенција закључује да је оправдано да се операторима Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као операторима са ЗТС на релевантном тржишту, одреде следеће обавезе прописане одредбом члана 67. став 3. Закона, и то да:

- 1) омогуће другом оператору приступ одређеним елементима мреже и припадајућим средствима, укључујући приступ пасивним мрежним елементима који су везани за пружање veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 2) преговарају у доброј вери са оператором који захтева приступ за услуге међуповезивања, и да у одговарајућем року одговоре на сваки разумни захтев за приступ оператору који захтева veleпродајну услугу терминације позива;
- 3) не укидају већ одобрени приступ елементима мреже и припадајућој инфраструктури;
- 4) пружају одређене услуге другим операторима под veleпродајним условима;
- 5) омогуће слободан приступ техничким интерфејсима или другим кључним технологијама неопходним за пружање veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 6) омогуће колокацију, односно други облик заједничког коришћења припадајућих средстава неопходних за пружање veleпродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 7) пружају услуге потребне за обезбеђивање интероперабилних услуга за повезивање крајњих корисника, укључујући и услуге интелигентних мрежа;

- 8) омогуће приступ системима оперативне подршке или сличним софтверским системима, ради обезбеђивања лојалне конкуренције у пружању услуга електронских комуникација;
- 9) обезбеде међуповезивање мрежа и припадајућих средстава неопходних за пружање велепродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи;
- 10) обезбеде приступ повезаним услугама, попут услуга базираних на подацима о идентитету, локацији и доступности корисника.

Оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Србија d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као оператори са ЗТС на релевантном тржишту, имају обавезу да преговарају у доброј вери са оператором који захтева приступ за велепродајну услугу терминације позива, с циљем да се у законском року одговори на захтев. У одсуству ове обавезе, наведени оператори би могли да искористе своју значајну тржишну снагу и да спроводе тактике одуговлачења.

Приликом оцењивања оправданости захтева за приступ, оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Србија d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. треба да се руководе принципом недискриминације и техничким могућностима сопствене мреже. Такође, приликом оцењивања оправданости захтева за међуповезивање не могу од оператора да захтевају услове и радње које су у супротности са обавезама које имају оператори са ЗТС на релевантном тржишту.

4. Обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства

У складу са одредбама члана 68. Закона, Агенција одређује операторима Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Србија d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o., као операторима са ЗТС на релевантном тржишту, обавезу контроле цена и примену трошковног рачуноводства, у складу са општим актом Агенције којим се уређује примена трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавање од стране оператора са ЗТС у области електронских комуникација, на начин којим се обезбеђује ефикасност, одржива конкуренција и добробит потрошача, при чему се у обзир могу узети цене на упоредивим тржиштима, као и малопродајне цене оператора са ЗТС. Ова обавеза има за циљ да спречи операторе са ЗТС да одржавају неоправдано високе цене или да ниским ценама истисну конкуренте на штету крајњих корисника. Обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства се одређује нарочито ако се утврди да непостојање делотворне конкуренције омогућава операторима са ЗТС да одржавају неоправдано високе цене или ниским ценама истисну конкуренте на штету крајњих корисника.

Приликом одређивања обавеза, посебно се води рачуна о претходним улагањима оператора са ЗТС, подстицању даљих улагања и могућности повраћаја улагања по разумној стопи, с обзиром на повезане ризике.

Обавеза контроле цена и примене трошковног рачуноводства се односи само на велепродајне услуге терминације позива у мобилној мрежи који потичу из националних мрежа. Цене терминације позива у мобилној мрежи које потичу из међународних мрежа се слободно формирају, а оператори са ЗТС на релевантном тржишту су у обавези да ове цене прикажу у својим Стандардним понудама.

На основу наведеног, оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. су у обавези да сваку регулаторну обавезу утврђену овим решењем извршавају на начин одређен овим решењем, те је одлучено као у ст. III. до VI. диспозитива овог решења.

Такође, оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. су у обавези да у року од 60 дана од дана пријема захтева Агенције, сачине и објаве нову Стандардну понуду у складу са општим актом Агенције, који ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардних понуда, те је одлучено као у ставу VII. диспозитива овог решења.

Даље, Агенција је у поступку који претходи доношењу одговарајућег решења операторима - Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. доставила Обавештење са захтевом за изјашњење у коме је предпочила чињенице и околности које су од значаја за одлучивање у овој управној ствари и омогућила им да се у остављеном року од 15 дана на исте изјасне и доставе документацију и/или друге доказе за које сматрају да су релевантни за одлучивање, а сагласно одредбама члана 22. став 3. Закона и чл. 11, 102. и 106. став 5. ЗУП-а.

Како се оператори Телеком Србија а.д., YETTEL d.o.o., A1 Srbija d.o.o., MUNDIO MOBILE d.o.o. и GLOBALTEL d.o.o. у остављеном року нису изјаснили на наведене чињенице и околности које су од значаја за одлучивање у овом поступку, може се констатовати да на исте немају примедби, односно да су сагласни са утврђеним чињеничним стањем у овој управној ствари.

Надлежност Агенције да одлучује о правима и обавезама оператора и корисника прописана је одредбом члана 8. став 1. тачка 2) Закона.

Одредбама члана 17. Закона и члана 21. Статута Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, бр. 125/14 и 30/16, у даљем тексту: Статут), прописано је, између осталог, да директор Агенције заступа и представља Агенцију и да је одговоран за законитост њеног рада.

Одредбама члана 22. Закона и члана 28. Статута, регулисано је одлучивање о правима и обавезама оператора и корисника, односно, између осталог, прописано је да Агенција о правима и обавезама оператора и корисника из овог закона одлучује решењем које доноси директор Агенције.

На основу наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог решења.

Упутство о правном средству: Ово решење је коначно сагласно члану 22. став 4. Закона и против истог се може тужбом покренути управни спор пред Управним судом, у року од 30 дана од дана његовог достављања.

ДИРЕКТОР

Драган Пејовић
Драган Пејовић

А.М.

Б.Р.

Доставити:

- Предузећу за телекомуникације Телеком Србија акционарско друштво, Београд, Таковска 2, Београд;
- YETTEL d.o.o., Веоград, Омладинских бригада 90, Београд – Нови Београд;
- А1 Србија d.o.o. Веоград, Милутина Миланковића 1ж, Београд – Нови Београд;
- MUNDIO MOBILE d.o.o. Веоград, Ресавска 23, Београд;
- GLOBALTEL d.o.o. Веоград, Макензијева 24, Београд;
- Сектору за анализу тржишта и економске послове - Служби за анализу тржишта и рачуноводство трошкова.

31-05-2022